

2011-05-04

Svenska Älghundklubbens Rasstrategi för Norsk Älghund Grå Gråhunden

Gråhundens historia.

Gråhunden torde vara en av våra äldsta och mest ursprungliga hundraser.

Den grå spetsen har alltid funnits som gårdvar och jakthund bland landsbygdens befolkning. Dessa hundar hade lokala namn såsom Jämthund, Gråhund, Älghund, Björnhund och Norrländsk Pälshund. Sista namnet anspelar på att efter hundens död, huden tillvaratogs som råvara till hundskinnspälsarna, som var förböndernas skydd mot kyla på vintrarna.

I mera bemärkt sammanhang finns den första namngivna hunden "Gamle Bamse Gram" som på 1860-talet köptes av norrmannen Jens Gram efter en vistelse i Ångermanland. Norrmannen hade där stiftat bekantskap med hundtypen som användes till löshunds jakt på älg vilket han fann mycket intressant.

Gråhunden som vi kallar den, fanns då alltså på vissa håll etablerad som löshund i Sverige, men det var som norsk nationalras den blev betraktad och erkänd. Den norska standarden skrevs efter förebilden av Bamse Gram och Bamse Omsted som föddes 1891 med Bamse Gram 5 ggr i stamtavlan. Standardskrivningen igångsattes efter bildandet av Norsk Dyrehundklubb 1899. Standarden har sedan fram till våra dagar reviderats ett antal gånger, med en förskjutning mot en mera rörlig typ som idealhund.

Idag är gråhunden en numerärt stor ras i Sverige, Finland och Norge och avelsutbytet är livligt mellan länderna. För Sveriges del hämtas idag mer avelsmaterial från Finland än från Norge. Det torde idag vara ytterst få om ens någon utökad stamtavla på en gråhund, som inte innehåller hundar födda i något av våra grannländer.

Huvudmannskapet och organisationsformerna har skiftat för rasen. Först på plan var Svenska Kennelklubbens Spetshundssektion som bildades 1911 för att tillvarata "den nordiska spetsens raser". Däri ingick Gråhund, Lapphund och Norrbottenshund. Spetshundssektionen förvandlas 1917 till Svenska Spetshundklubben med säte i Stockholm. Efter några år flyttas sätet till Östersund.

Klubben anordnade bl.a. premiering för gråhundar i Östersund den 13 mars 1918. (Som ett kuriosum finns därifrån bevarade handlingar om en hund som premierats ett år som jämthund och året därpå som gråhund.)

1946 bildas Syd- och Mellansvenska Spetshundklubben med säte i Stockholm. Det var den första och den enda lokalklubben tillhörande Svenska spetshundklubben. De närmast följande åren övergår all verksamhet rörande gråhundarna till denna lokalklubb medan Svenska Spetshundklubben i Östersund samtidigt blivit en klubb för jämthundsintressenterna.

1952 ombildas Svenska Spetshundklubben med säte i Östersund till Svenska Jämthundklubben med verksamhet bara för Jämthund. Svenska Jämthundklubben fick specialklubbsstatus inom SKK:s ram och inte under Svenska Spetshundklubben.

Samma år ombildas Syd- och Mellansvenska Spetshundklubben till Svenska Spetshundklubben med säte i Stockholm. Svenska Spetshundklubben verkar för alla raser av spetshundtyp alltså även Jämthund.

Efter förfrågan bl.a. från Västernorrland och Dalarna insåg Svenska Jämthundklubben nyttan av lokal förankring och påbörjade ett framgångsrikt arbete med att bilda länsvisa lokalklubbar. Det fick som resultat att intresset och medlemsantalet fick snabb tillväxt.

I längden var det ohållbart med två specialklubbar med ansvar för samma ras. Därför ombildas och sammanslås 1961 Svenska Spetshundklubben och Svenska Jämthundklubben till Svenska Älghundklubben. Lokala jämthundklubbar ombildas till lokala älghundklubbar. I Svenska Älghundklubbens stadgar 1961 fastställs att SÄK:s uppgift är att såväl i jakt- som exteriörsynpunkt främja aveln med av Svenska Kennelklubben erkända älghundraser.

SÄK fortsatte arbeta för lokal verksamhet och efter några år fanns det (förutom Gotland) ett rikstäckande nät av lokalklubbar med SÄK som paraplyorganisation.

Tävlingsverksamheten och avelsurvalet fram till och med 1940-talet var mycket starkt fokuserat till exteriören. Sålunda kan man i avelsannonserna se uppräkningsmeriter från en mängd utställningar, som någon gång kunde avslutas med en mening om att: "hunden är också god älghund".

Användandet av norska avelshundar var betydande under hela denna tid av de gråhundsägare som ägnade sig åt någon form av planerad avel.

I den strid som föregick erkännandet av jämthundsrasen deltog några bemärkta ägare av gråhundskennlar, som hävdade att det inte fanns plats för någon mer ras och att aveln skulle inriktas på att ta bort den stora hunden.

De första jaktproven hölls under 1941. Pristagare blev gråhundarna CH Dram av Grå, Balte av Grå och Barkens Moje.

Första tik med godkänt jaktprov blev Vigi av Grå år 1946. (Första jämthund till pris på jaktprov blev Jämtälgens Buda år 1951).

År 1942 fattades beslutet att godkänt jaktprov skulle ingå i championatet. I stället för att vara det eftertraktade målet för varje avelsintresserad älgjägare och uppfödare tenderade detta till att bli den sista förargliga championatspärren för utställningsringarnas stjärnor.

Jaktprovsverksamheten förde en ganska blygsam tillvaro och hämmades under många år av brist på marker och domare. Proven hölls främst i Uppland och Bergslagen.

Intresset hos gemene man var svagt för verksamheten, vilket kan ha sin orsak i att klubbarnas ledning bestod av skogens överklass som jägmästare, skogsförvaltare och direktörer.

Gråhunden hade fram till omkring 1950 utvecklats i enlighet med det norska idealet till en kompakt kort hund, överpälsad, med mycket raka bakben. Dagens hundägare ifrågasätter om hunden då hade kraft och kondition till en heldags arbete i älgskogen, liksom typhunden i sen tid ifrågasattes i Norge av hälsoskäl med tanke på hundens bästa. Gamla fotografier på hundar från sekelskiftet visar att den ursprungliga kroppsbyggnaden var betydligt mera funktionell än den typ, som ansågs representera idealhunden i mitten av seklet.

I samband med Jan Åkermans entré på scenen med hunden Kim fördes en annan hundtyp in som var lättare, rörligare och välvinklad. Denna hund var morfar till Molstabergs Drott, som kanske betytt mest av alla avelshundar som gjort gråhunden till den älghund den är idag. Både i typ och jaktförmåga.

Jan Åkermans samarbete med Karl-Henry Lundin resulterade i en rad hundar som på 1960- och 1970-talet gjorde sig mycket omtalade i älgskogen. En bidragande orsak var att det fanns ett antal mycket goda tikar som det satsades på. Jämthunden hade hamnat i en djup vågdal efter de första decenniernas popularitet kanske mest beroende på att tikarnas betydelse i deras kretsar hade ett lågt värde.

Senare avelsmatadorer har inte påverkat rasen som dessa tidigare hundar. Kvalitén på hundarna har de dock stabiliserat. Den allmänna jaktdugligheten har stigit och chansen att få en fungerande löshund av gråhundras är mycket god. Populariteten har något växlat genom åren, men rasen har ett stabilt omdöme som en bra älghund. Registreringarna hade en topp 1983 med 2331 hundar, men har nu stabiliserats strax över 600 valpar per år.

Urvalskriterierna under -80 talet och till i dag (2010) har haft tyngdpunkten på tidig jaktförmåga och höga kullvärden. Målet kan idag anses vara nått och kriterierna kan fortsättningsvis få en annan tyngdpunkt.

En följd av urvalet har blivit en ökad envishet i älgarbetet, som ibland kan uppfattas negativt. Envisheten kan dock vara en produkt av att älgar skjuts efter mycket långa ståntider. (Håller hunden ut så kommer hundföraren förr eller senare).

Nulägesanalys

Registreringar

År 1971 till 2001 i 5-års intervall. Därefter årsvis

1971	1976	1981	1986	1991	1996	2001
916	1080	1989	1792	1341	895	920

Rasens högsta registreringssiffror uppnåddes 1983 i efterdyningarna av "älgexplosionen". Detta år registrerades 2331 gråhundar.

I nedanstående tabell visas registreringarna under tiden 2002 t o m 2010:

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
984	996	910	776	765	679	613	630	735

Genetiskt perspektiv.

Registreringar

Rasen har under det senaste årtiondet fått registreringssiffror minskade med en tredjedel från 920 hundar 2001 till 613 år 2008. Från och med 2009 är det en liten uppgång.

Inavelsgraden.

Under första hälften av 1990-talet sjönk den genomsnittliga inavelsgraden, beräknat på fem generationer från 3,3 % till strax över 1,9 %. Till 2002 hade den sjunkit ytterligare och låg då på 1,5 %. Fram till 2010 har den pendlat fortsättningsvis mellan 0,9 och 1,3.

Avelsbasen.

Avelsbasen visar en relativt stabil trend sedan början av 1990-talet fram till år 2000. Enligt P-E Sundgren var den utnyttjade avelsbasen (grundindivider) 1990 strax över 70 för att stiga till 85 år 1996 och uppnådde ett värde nära 90 år vid sekelskiftet. År 2007 ligger den sedan på drygt 100 med en nu svagt vikande tendens. Även den tillgängliga avelsbasen, viker genom överanvändning av en del hundar och minskande registreringssiffror.

Hanhundsanvändningen.

Enligt SKK:s rekommendationer bör man i en balanserad avel inte överskrida 2 % av valpproduktionen under en generation vilket idag betyder ca 70 valpar och barnbarnen bör inte vara flera än dubbla antalet efter en enskild hund.

Påfallande många av de mer intensivt använda hanarna är importhundar. Nära hälften är födda i våra grannländer. Några av dessa har över 300 valpar efter sig.

Importerna har verksamt bidragit till den ärftliga variationen i rasen, men genom en överanvändning av flera av dessa hundar har ändå vissa problem uppstått. Bl.a. har troligtvis HD och Glaukom spridits mera än vad som annars skulle varit fallet.

Svenska Älghundklubben har sökt att minimera användningen av avelsmatadorer genom ett program där önskvärt stopp och avelsvärdering sker efter 5 kullar och sedan efter godkännande ett övre tak på 15 kullar. Detta har lyckats relativt bra men barnbarnen efter särskilt två hundar har använts flitigt i avel och resulterat i att de aktuella hundarna förekommer i en oroande omfattning i dagens stamtavlor. En av dessa hundar förekommer 2 019 gånger i stamtavlorna.

Att nära en fjärdedel av hela den svenska gråhundsstammen på så kort tid som 10 år har en och samma hane i sina stamtavlor kan skapa framtida problem med alltför nära släktskapsavel eller brist på möjligheter att åstadkomma parningar med låg inavelsnivå

En slutsats i analysen av gråhundsaveln är att avelsarbetet för den svenska gråhundsstammen i stor utsträckning görs i de nordiska grannländerna. Resultaten kommer sedan ofta till Sverige genom importhundar som har en klar tendens att överanvända.

Hälsa

Höftledsdysplasi – HD / Armbågsledsdysplasi – ED

Röntgade hundar med HD-anmärkning (födelseår):

1981	1986	1991	1996	1999	2000	2001	2002
8 %	8 %	6%	8 %	13 %	11 %	13 %	12 %
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
13 %	19 %	15 %	14 %	10 %	12,5 %	9,6	

Orsaken till den varierande frekvensen är inte klarlagd. En ny avläsningsmetodik kan vara orsaken men förklarar inte höjningen 1999.

Andelen röntgade hundar i årskullarna har minskat betydligt sedan kravet på ID-märkning av valparna infördes.

Den negativa trenden belyses i följande tabell:

Röntgade i årskullarna.

1986	1991	1996	1998	1999	2000	2001
26 %	33 %	40 %	39 %	39 %	32 %	33,6 %

2002	2003	2004	2005	2006
34,3%	35,5 %	34,0 %	34,4%	31,4 %

2007
33,7%

Av SKK fastställt hälsoprogram beträffande HD:

Föräldradjuren skall vara höftledsröntgade och ID-märkta annars gäller registreringsförbud för avkommorna (91-01-01).

Det är ej förenligt med SKK:s grundregler att i avel använda individ som är behäftad med HD.

Om uppfödare använder HD-belastat avelsdjur åsätts avkomman avelsspärr som ej kan borttagas (2000-01-01).

Under 2004 infördes krav på att importerade hundar skall uppfylla samma fordringar på HD-status, som svenskfödda hundar innan de insättes i avel.

Av SÄK beslutat ED krav för avel:

Svenskregistrerade avelsdjur födda efter 2009-01-01 skall vara ED undersökta med resultat ED = 0.

Målsättning

Att få ned frekvensen HD till under 10 %

Tillvägagångssätt

Att öka andelen HD röntgade individer till över 50 % av varje årskull. Uppsatt mål för andelen röntgade har inte uppnåtts varför propagandan för åtgärden måste drivas mera intensivt.

Övriga sjukdomar

Glaukom, Grön Starr

Grön Starr ingår i SKK:s genetiska hälsoprogram vilket innebär att en central registrering sker av resultatet av ögonundersökningen.

Grön Starr innebär ett ökat tryck inne i ögat som slutligen leder till blindhet. Sjukdomen är smärtsam. Glaukom debuterar oftast först i medelåldern.

Grön Starr har en familjär förekomst.

Ett 80-tal fall finns bekräftade och rapporterade idag. Sjukdomen finns rapporterad och konstaterad i Sverige i svenska hundar mellan 1970 och 1980 dessutom tillkom två finska importörer under -70 talet som användes mycket flitigt i aveln i Sverige och är klart överrepresenterade i sjuka hundars stamtavlor. I senare tid har ytterligare en hund inkommit från Finland som lämnat ett flertal valpar som fått glaukom. Ett stort mörkertal befaras.

För närvarande finns 66 officiella glaukom fall i Norden.

Målsättning

Att minska förekomsten i rasen.

Tillvägagångssätt

Att genom information öka kunskapen om sjukdomen och vikten av att rapportera den.

- Att underlätta för ögonlysning av misstänkta fall
- Att ha ett ökat samarbete med utväxlande av rapporter med Norge och Finland.
- Att redovisa verifierade fall i klubbens böcker och på hemsidan.

Progressiv Retinal Atrofi (PRA), fortskridande näthinneförtvining.

PRA är ett samlingsnamn för många olika sjukdomar i näthinnan. Kan förekomma som en utvecklingsrubbing och debuterar då hos valpar och unga hundar. Kan även vara en degeneration, det vill säga att normala synceller bryts ned i förtid och ger symptom hos den medelålders hunden.

Symptom: Initialt dåligt mörkerseende-nattblindhet, pupill dilatation, ögonen blänker med en onormal glans i svag belysning på grund av reflex från ögonbotten, blindhet.

Kan vara enkel recessiv nedärvning.

För närvarande finns 13 officiella fall av PRA hos Gråhund i Norden.

Målsättning

Att kartlägga förekomsten inom rasen.

Att utröna arvs gången.

Att minimera antalet hundar som drabbas av **PRA**.

Tillvägagångssätt

Att kartlägga ögonstatus genom att bidra till, stimulera till och underlätta för hundägare att ögonundersöka sina hundar.

Att ögonlysa avelsdjur.

Att tillsammans med genetier vid SLU, Uppsala, delta i och bidra till forskningsprojekt för att utröna arvs gången.

Att redovisa verifierade fall i klubbens böcker och på hemsidan samt att vidarebefordra forskningsframsteg på samma sätt.

Att sprida SÄK:s gällande avelsrekommendationer

Progressiv nefropati, PNP, Ärftlig njursvikt

Sjukdomen är en medfödd underutveckling av båda njurarna. Hundar som föds med gravt underutvecklade njurar insjuknar vid 2-6 månaders ålder, medan hundar med mindre grav njurdefekt kan leva upp till 5 års ålder.

Det är av största vikt att diagnosen ställs för att skilja den ärftliga njursvikten från andra njurlidanden. Detta kan endast göras genom obduktion.

Sannolikt recessiv arvs gång. Kända anlagsbärare finns.

Målsättning

Att kartlägga förekomsten av sjukdomen inom gråhundpopulationen.

Att förhindra sjukdomens spridning.

Tillvägagångssätt.

- Att bidra till att obduktioner görs av misstänkta fall.
- Att publicera bekräftade fall.
- Att utöka rapporteringssamarbetet med Norge och Finland.

Atherom, Talgkörtelsvulst

Talgkörtelsvulst är en ansamling av talg och döda hudceller i ett avgränsat hålrum i huden. Förekommer ofta multipelt.

Gråhunden är mycket starkt överrepresenterad i Agrias sjukdomsstatistik när det gäller denna sjukdom.

Talgkörtelsvulst förekommer i vissa blodslinjer och blev sannolikt utspridd i rasen genom några avelsmatadorer på 1970-talet.

Målsättning

Att kartlägga förekomsten av sjukdomen.

Tillvägagångssätt

Att arbeta för att få en inrapportering av sjuka hundar.

Infraspinatuskontraktur, Boghälsa, Gråhundshälta

Boghältan är ett kroniskt tillstånd där en av bogbladets muskler atrofierar och ersätts av bindväv.

Detta medför en kraftigt inskränkt rörlighet i bogleden.
Ett karakteristiskt steg där benet kastas i en båge utåt och framåt.
Armbågen hålls tryckt inåt mot bröstet och tassens roterad utåt.

Gråhunden är mycket starkt överrepresenterad i Agrias sjukdomsstatistik när det gäller infraspinatuskontraktur (boghältan).

Sjukdomen kan vara ärftlig.

Målsättning

Att kartlägga sjukdomens förekomst.

Tillvägagångssätt

Att arbeta på att få sjuka hundar inrapporterade.

Perinealbråck, Bråck vid sidan av ändtarmen.

Bråcket drabbar medelålders och äldre hanhundar.
Bråcket inträffar vid sidan av eller under analöppningen. Stödjevåvnaden vid sidan av tarmen tillbakabildas och en fickbildning sker på tarmen.

Gråhunden är klart överrepresenterad i Agrias sjukdomsstatistik när det gäller denna sjukdom.

Sjukdomen kan vara ärftlig.

Målsättning

Att kartlägga förekomsten.

Tillvägagångssätt

Att arbeta för att få sjuka hundar inrapporterade till SÄK:s avelskommitté.

Sjukdomar/defekter som förekommer i låg frekvens

Epilepsi, diabetes mellitus (sockersjuka), katarakt (grå starr), osteochondros, (tillväxtrubbning i en eller flera leder), lungödem (vätskeansamling i lungorna), hydrocephalus (vattenskalle), dvärgväxt, navelbråck, kryptorchism (en eller båda testiklarna ligger i ljumske/bukhåla).

Sjukdomarna/defekterna har eller kan ha en ärftlig bakgrund.

Målsättning

Att kartlägga uppkomst av sjukdom, stödja och tillvarata forskning inom området

Arbeta för att förhindra ytterligare spridning av dessa.

Tillvägagångssätt

Informera om och tydliggöra dessa sjukdomar/defekter.
Arbeta för att få sjuka/defekta hundar inrapporterade.

Funktion

År, jaktprovsstarter och pristagarprocenter

1981	1986	1991	1996	2001	2002	2003
800	1133	1184	788	949	883	1011
66,0	60,8	63,0	57,4	59,5	62,6	59,9

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
946	856	729	763	753	674	554
58,9	59,8	58,5	55,4	61,2	60,7	63,9

I samband med införandet av en ny prövningsordning 1992 sjönk pristagarprocenten med knappt 13 enheter från 63,0 % till 50,4 %. Sedan dess har trenden varit stigande så att man idag är tillbaka till 1980-talets resultat.

Förklaringen är svår att finna, men en orsak kan vara att hundarna helt enkelt har blivit bättre och får en träning som är mera anpassad till prövningsordningen.

Av hundar födda under perioden 1990-01-01 – 1995-12-31 är drygt 14 % meriterade. Denna procentsats steg till 22 % för årgång 1997, som kan anses vara slutprovade under provsäsong 2002. Till årgång 2005 är det en tillbakagång till 20,1 % meriterade i årskullen.

Exteriören

Norsk Älghund Grå eller Gråhunden som vi kallar den i Sverige är en mycket gammal spetshundsras. Dagens hund är en mycket homogen hund som under 150 år genomgått stora förändringar. En tid kunde ingen säga om det var en jämthund eller en gråhund som han stod inför

Ursprungligen användes den inte bara till jakt på älg utan även på exempelvis fågel och ekorre. Med älgstammens snabba utveckling är rasen numera en specialiserad älghund för i första hand löshundsjakt.

Norrmännen har också ändrat sin standard så att den stämmer bättre med att rasen används till att jaga älg.

Det första man skall se på gråhunden är att den skall vara kvadratisk byggd med kort och kompakt kropp där helheten är, att den är robust och kraftig och att kvadratisheten vinnas på vinklarnas bekostnad. Det är också viktigt för att hunden skall vara typisk är att huvudet, svansen, benen, färgen, tecknen och hårlaget motsvarar standardens krav.

På utställningarna så har vi i Sverige under 80- och till 90 – talets början premierat för lätta hundar med tunn benstomme. När det gäller färgen så har svarta hundar premierats för högt.

Under senare år har det samarbetats mycket mer med Norge och vi har börjat få fram en exteriört bättre Gråhund där toppen är betydligt bättre än på 80-talet.

Färg och teckningar är ett annat stort problem, där vi måste se bättre till vad standarden anger.

Den svarta masken och de svarta öronen bruna eller helst mörkbruna ögon är ovillkorligt krav för att hunden skall tilldelas ett CK har uppmärksammats mer och mer. Likaså seltecknet. Svansen skall vara hårt ringlad mitt över ryggen och inte hänga ner på sidan.

Mentaliteten varierar, men är inget stort problem, utan det är i många fall mera ett ägarproblem. Hunden har inte fått lära sig att vara tyst och ägaren har inte lärt den att man vill titta den i munnen och känna på den över kroppen. Vid mätning av höjden kan det vara stora problem där hunden vill lägga sig eller krypa undan.

Redovisning av procentuellt utdelade kvalitetspriser i unghundsklass

<u>År</u>	<u>1:a</u>	<u>2:a</u>	<u>3:a</u>
1981	42	47	9
1987	43	42	14
1995	51	38	11
1999	46	36	16
2003	49	43	8
2005	47	40	10
2007	47	42	9
2010	57	36	7

Nollpris eller KEP varierar årligen mellan 1 och 3 % och överstiger aldrig 3 %. (Denna procentsats borttagen innan priserna redovisats) En redovisning av de fullt utvuxna hundarna i öppen klass eller nu i den senaste jaktprovsklassen ger inte en rättvisande bild av kvalitén, då vi i de klasserna återfinner de bästa hundarna i jakten på certifikaten. Samtidigt har många tvåor och treor fallit bort efter att ha ställts ut i junior och unghundsklass.

Tandbortfall förekommer i rasen

Tidsplan.

Exteriören

Exteriöra detaljer skall fortlöpande påverkas genom kontinuerliga målbeskrivningar till exteriördomarna. Regelbundet återkommande konferenser för domarna vart 5:e år och specialklubbens uppföljning skall inom en period på 10 år närmast oss avelsmålet, som är en hund enligt standardens riktlinjer.

Förekomsten av tandbortfall skall om möjligt kartläggas. I närtid föreslås därför införande av ett tandkort som skall åtfölja stamtavlan.

Jaktdugligheten

Den allmänna jaktdugligheten skall vara under ständig utveckling. Förmågan att ställa älg i upptaget samt samarbetets och lydnadens tyngd och betydelse skall ständigt påpekas.

Sammanfattning

Funktion

Slutsats: Gråhunden är idag en tålig och stark jakthund som oftast uppfyller de krav på jaktförmåga som ställs.

Målet är att ytterligare öka jämnheten, och att i rasen ligga över 20 % jpr.meriterad avkomma.

Inriktningen är att till avel endast använda jaktprovsmeterade hundar och tikar.

Utarbeta ett program som belyser arvbarheten av momenten i prövningsordningen och främst höja förmågan att ställa älg i upptaget och nivåerna för samarbete och lydnad hos gråhunden.

Exteriör

Slutsats: Exteriören är idag ibland inte i överensstämmelse med rasstandardens.

Färgfel är vanligt förekommande och kroppsbyggnaden är ofta för tunn.

Målet är att gråhunden skall uppfylla standardens krav.

Inriktningen är att domare skall bättre följa standarden och uppfödarna vara medvetna om standardens detaljer.

Mentalitet

Slutsats: Mentaliteten är i allmänhet mycket god, men en del hundar uppvisar en stark bytesmedvetenhet. En del tikar är kanske något veka i kontakter med främmande, men denna vekhet sätter inte spår i älgarbetet. Enmanshundar förekommer.

Målet är att gråhunden skall vara en frimodig och vaken hund som kan vara en lättsam familjehund och en jakthund utan aggressioner vid älgar och bland främmande personer.

Inriktningen är att bevara gråhundens goda mentalitet och utesluta ur aveln individer som i olika sammanhang är skarpa och visar för stark bytesmedvetenhet.

Genetisk variation

Slutsats: Den genetiska variationen är relativt god. Inavelskoefficienten har sjunkit under sista 10-årsperioden.

Den överanvändning som förekommer av vissa avelsdjur är ett hinder för ytterligare sänkning. Ett stort antal barnbarn efter några hundar är också ett hinder som kan ge tillfälliga höjningar. Importer har verksamt bidragit till genetisk variation, men har också infört till Sverige sjukdomar som tidigare haft ytterst liten omfattning.

Målet är att utnyttja den befintliga avelsbasen betydligt bättre.

Inriktningen är att förhindra överanvändning av enskilda individer med den påverkan detta också har genom barnbarnen.

Hanhundsanvändning: Hanhunden användes till 5 tikar. Därefter görs ett avelsstopp för utvärdering av avkomman. I den kommande 5-årsperioden är kravet för att få ta mer än 5 kullar efter en hanhund att pristagarprocenten på de första 5 kullarna jaktligt överstiger 20%. Avkomman skall ha en defektfrekvens (sjukdomsmässigt, mentalt och exteriört) som är klart under rasens medeltal.

Ger avkommebedömningen ett godkänt resultat kan hanhunden användas till ytterligare 10 tikar, **dvs totalt maximalt 15 kullar** efter en hanhund.

Utöka samarbetet med våra nordiska grannar med utbyte av information om avelsdjuren.

Hälsa

Slutsats: Gråhunden är en relativt frisk ras i hundvärden men förekomsten av HD, PRA, Glaukom, njursvikt och talgkörtelsvulst kräver ständig uppföljning och bevakning.

Målet är att enbart friska hundar används i avel.

Inriktningen är att bevaka alla defekter. En rapportering av alla allvarliga defekter eftersträvas till avelsansvariga. Redovisning på hemsida och i klubbens böcker skall fortlöpande ske för främst HD, PRA och Glaukom relaterade till namngivna avelsdjur. Forskning som bedrivs gällande gråhund skall stimuleras.

Exteriöra avelsmål

Den åtstramning som skett under de senaste 10 åren till standarden skall fullföljas.

Den kraftiga benstommen som varit utmärkande för gråhundarna under 60- och 70-talet skall om möjligt återinföras i rasen. Bevakning skall dock ske på att vinklingen är tillfredsställande och uppfylla kraven på att hunden skall kunna utföra ett längre älgarbete, utan att kroppsbyggnaden lägger hinder i vägen.

Standarden anger att gråhunden skall vara kvadratisk och långa hundar skall prisnedsättas.

De rena färgerna skall i högre grad premieras och de svarta hundarna skall hållas tillbaka genom prisnedsättning. Den svarta masken skall i ökad utsträckning räknas hunden till förtjänst, liksom klara och väl markerade selmärken.

Bruna eller helst mörkbruna ögon skall vara ovillkorliga krav på framtidens gråhundar.

Gråhunden skall ha en tydlig könsprägel.

Sammanfattning

För bättre exteriör standard skall särskild vikt läggas på:

- *Mörk mask.*
- *Bett utan tandförluster.*
- *Små öron, som är svarta på insidan.*
- *Kvadratisk och stark kropp.*

- *Utmärkt rullad svans mitt över rygglinjen. Färg utan sot.*
- *Mycket bra päls.*
- *Kraftig benstomme och utmärkta rörelser.*

Funktionen.

Funktionen och den allmänna jaktdugligheten skall fortlöpande förbättras. Genom en ökad fokusering på tikarnas betydelse för att hundarna skall bli dugliga jakthundar skall meriteringsgraden ytterligare höjas.

Följsamheten genom samarbete med föraren och lydningen skall höjas. Detta avelsmål skall nås genom bearbetningar av statistikmaterial och utvärderingar av arvbarheten av dessa egenskaper.

Hundägarnas påverkan och sättet att föra sin hund skall klargöras för att målen skall nås. Orsaken till hundarnas dåliga lydning och bristande samarbete kan många gånger direkt spåras till ägarna.

Hundar som tenderar att hellre valla älgarna än att hålla dem i fast stånd skall identifieras och undvikas i aveln.

Mentaliteten.

I avel skall inga hundar med störningar i mentaliteten förekomma. Störningarna kan bestå av både aggressivitet och mycket dålig frimodighet. Båda ytterligheterna kan bero på uppfödningssfel och orsakerna skall om möjligt undersökas för att rätt gallring skall kunna ske i avelsrekommendationerna.

Inriktning för att nå målsättningarna.

Arrangera exteriördomarkonferenser för att ytterligare öka kunskapen bland domare om rasstandard och dess tolkning samt kunskap om rasens exteriöra svagheter för att vid utställning åtgärda uppkomna problem.

Åstadkomma utvärderingar av resultaten efter avhållna exteriörkonferenser.

Arrangera jaktprovsdomarkonferenser för att ytterligare öka kunskapen bland domare om regelverk och dess tolkning samt kunskap om rasens jaktliga svagheter för att vid revidering av jaktprovsregler åtgärda uppkomna problem.

Fortsatt publicering av resultat från utställning och jaktprov för att möjliggöra uppföljning av tillståndet i rasen.

Kontinuerligt arbetande analysgrupper för att utvärdera redovisning från utställning och jaktprov.

Utveckling av rasstrategier som genom tydliga åtgärdsprogram tar fasta på de resultat som utvärdering av utställning och jaktprov identifierat.

Exempel på strategier:

- Endast använda jaktprovsmeriterade tikar och hanar i aveln.
- Utveckla riktlinjer som tydliggör SÄK:s rekommendationer för avelsvärdering och hanhundsanvändning.
- Utveckla en analysmetod som redovisar hundarna med de bästa ståndhundsegenskaperna.
- Utveckla analysmetoder som redovisar tikarnas påverkan på avkommans jaktduglighet.

En väl utbildad avelsorganisation i hela organisationen skall genom möten och träffar sprida kännedom om tillståndet i rasen och avelsstrategier.

I boken "Älghunden" och på hemsidan lämna information om tillståndet i rasen och *rekommendera åtgärder till förbättringar.*